

Załącznik do Uchwały
Rady Powiatu Lubaczowskiego
Nr XIII/86/2016
z dnia 28.01.2016 r.

Powiatowy
Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz
Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
na lata 2016-2020

Lubaczów 2016

Spis treści

Wstęp	1
I. Zjawisko przemocy.....	3
1. Przemoc w Rodzinie.....	3
2. Przemoc wobec dzieci.....	5
3. Skutki przemocy w rodzinie.....	5
4. Przemoc w rodzinie a prawo.....	5
5. Przemoc w rodzinie w dokumentach prawnych.....	6
II. Dane statystyczne dotyczące zjawiska przemocy w Powiecie Lubaczowskim	8
1. Dane na temat zjawiska przemocy w rodzinie w latach 2011-2015 tj. z podjętych działań wobec przemocy w rodzinie.....	9
2. Dane przekazane przez niektóre Ośrodki Pomocy Społecznej Powiatu Lubaczowskiego na temat zjawiska przemocy w rodzinie w latach 2011-2015 t. j. z podjętych działań wobec przemocy w rodzinie.....	10
3. Liczba osób dotkniętych przemocą – dane przekazane przez instytucje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie tj. ośrodki pomocy społecznej, policję.....	10
4. Dane przekazane przez Komendę Powiatową Policji w Lubaczowie dot. liczby osób dotkniętych przemocą.....	11
III. Zadania powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	12
1. Kierunki działania w obszarze przemocy w rodzinie.....	13
2. Cele działania w obszarze przemocy w rodzinie.....	13
3. Zadania Programu.....	17
4. Zakładane rezultaty Programu.....	18
5. Adresaci Programu.....	18
6. Finansowanie Programu.....	19
7. Realizatorzy Programu.....	19
8. Monitoring Programu.....	19
Zakończenie	20

Wstęp

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem społecznym, stanowiącym istotny problem oraz wpływającym destrukcyjnie nie tylko na osobę będącą ofiarą przemocy ale na całą rodzinę. Ofiara przemocy ma zaburzone poczucie bezpieczeństwa często nie jest w stanie we właściwy sposób realizować się w życiu osobistym i społecznym. Zjawisko to wpływa także na zdrowie psychiczne, równowagę emocjonalną, jak również może być przyczyną wielu schorzeń somatycznych, a nawet zagrażać życiu. Przemoc jest przestępstwem, czyli bezprawnym i zawinionym czynem człowieka, który podlega karze obowiązującej w czasie jego popełnienia.

Zadaniem państwa jest ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony najbliższych. Przemoc w rodzinie jest jednym z podstawowych zagrożeń zarówno dla rodzin rozumianych jako instytucja, podlegająca ochronie i opiece państwa, jak i dla ich poszczególnych członków.

W Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. odnajdziemy następujący zapis gwarantujący ochronę osób, w tym dzieci, przed przemocą domową *„nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu. Zakazuje się stosowania kar cielesnych”*. Kolejny – *„każdy ma prawo do ochrony życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym”* (art. 47). *„Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych”* (art. 71, pkt 1). *„Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych. W toku ustalania praw dziecka organy władzy publicznej oraz osoby odpowiedzialne za dziecko są obowiązane do wysłuchania i w miarę możliwości uwzględnienia zdania dziecka. Ustawa określa kompetencje i sposób powoływania Rzecznika Praw Dziecka”* (art. 72). Ponadto art. 33 Konstytucji wskazuje, że kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym.

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020 stanowi realizację zapisów znowelizowanej ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390), nakładającej na powiaty obowiązek opracowania i realizacji powiatowego programu

przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Do zadań własnych powiatu należy w tym zakresie również opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielanie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

Program w swoich zamierzeniach zakłada realizację wielu celów i zadań odnoszących się do przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochronę jej ofiar przez instytucje i organizacje działające w tym zakresie na terenie powiatu lubaczowskiego. Jest także ofertą działań profilaktycznych mających na celu udzielanie specjalistycznej pomocy zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

I. Zjawisko przemocy.

1. Przemoc w Rodzinie.

Dom rodzinny kojarzy się zwykle z bezpiecznym i ciepłym ogniskiem domowym, chroniącym przed zagrożeniami świata zewnętrznego. Niestety często, jednak dla wielu osób dom rodzinny to miejsce cierpienia, zagrożenia, poniżenia, bezradności, lęku i rozpacz. Rodzina stanowi najważniejsze miejsce w rozwoju człowieka, gdzie kształtuje się jego tożsamość, osobowość, system wartości, przekonania, poglądy i styl życia. Istotną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają relacje między jej członkami, które powinny być oparte na bezpieczeństwie, miłości, życzliwości, prawdzie i zrozumieniu. Reasumując rodzinę stanowi, więc grupa społeczna – wspólnota zależna od siebie w zaspokajaniu swoich potrzeb uczuciowych, społecznych i duchowych.

Nie ma rodziny bez konfliktów. Rzecz w tym, by pojawiające się w niej konflikty rozwiązywane były konstruktywnie a sprzeczności w miarę możliwości godzone.

Zjawisko przemocy w rodzinie prowadzi do poważnego naruszenia zasad współżycia rodzinnego, społecznego, norm moralnych i prawnych, a także do tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych urazów. Jest ono jednym z dominujących obecnie problemów społecznych o dużej szkodliwości indywidualnej, rodzinnej i społecznej. Przemoc nie tylko wprost narusza prawo osoby do życia, wolności i bezpieczeństwa osobistego, ale również ogranicza i uniemożliwia korzystanie z innych praw i wolności, które człowiekowi przysługują.

Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Przemoc w rodzinie jest zagadnieniem bardzo szerokim. Można mówić o przemocy rodziców wobec dziecka, przemocy wobec partnera w związku, przemocy wobec osób starszych w rodzinie, przemocy wśród rodzeństwa oraz przemocy wobec rodziców, której sprawcą jest osoba w wieku młodzieńczym.

Przemoc w rodzinie – zgodnie z treścią art. 2 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Cechy przemocy:

- jest to proces, nie pojawia się znienacka, jest cykliczna,
- ma tendencję do powtarzania się, eskaluje, nie zatrzymana przybiera na sile,
- toczy się w wymiarze dominacja – uległość,
- nie jest zjawiskiem niezależnym od udziału człowieka,
- przejawia się w różnych formach.

W zależności od rodzaju zachowań sprawcy przemocy wyodrębnia się rodzaje przemocy takie jak:

- **przemoc fizyczną** powodującą naruszenie lub realne zagrożenie sfery cielesnej osoby doznającej przemocy,
- **przemoc psychiczną** polegającą na sprawowaniu przez sprawcę psychicznej kontroli nad ofiarą,
- **przemoc seksualną**, czyli zmuszanie do odbywania stosunku lub poddania się innym zachowaniom seksualnym, a także zmuszania do współżycia w nieakceptowanej formie,
- **przemoc finansową (ekonomiczną)**, która polega na utrzymywaniu osoby zależnej w całkowitej zależności finansowej.

Przemoc ma charakter cykliczny. Akt przemocy wobec osoby bliskiej bardzo rzadko jest incydem jednorazowym. Agresywne zachowania nasilają się wraz z upływem czasu, zarówno pod względem intensywności, jak i częstotliwości. Osoba doznająca przemocy bez pomocy z zewnątrz bardzo rzadko jest w stanie sama ją przerwać. Spowodowane jest to brakiem wiary w możliwość samoistnej zmiany zachowania sprawcy przemocy. Zazwyczaj w *fazie ostrej przemocy* (wybuch gniewu i wyładowania agresji) osoba poszkodowana skłonna jest do szukania pomocy, jednakże bez należytego wsparcia wycofuje się ze swoich działań w następującej później *fazie miodowego miesiąca*, *fazie skruchy* ze strony sprawcy, okazywanego przez niego żalu. Brak specjalistycznej pomocy powoduje nawrót przemocy spowodowanej ponownym wzrostem napięcia u sprawcy.

Przemoc ukierunkowana jest głównie w stosunku do osób słabszych fizycznie, psychicznie o niskim poczuciu własnej wartości i uzależnionych od sprawcy. Ofiarami przemocy najczęściej zostają dzieci i kobiety. Jednakże coraz częściej zdarza się, że i mężczyźni dotknięci są przemocą w rodzinie. Szczególnie narażone na ataki przemocy są również osoby niepełnosprawne i ludzie w podeszłym wieku. Bardzo często

przemoc związana jest ze spożywaniem przez sprawcę alkoholu lub innych substancji odurzających.

2. Przemoc wobec dzieci.

Coraz częściej można zauważyć, że w rodzinach gdzie występuje przemoc wobec matki, ma miejsce także przemoc wobec dziecka. Doświadczenie przemocy w domu stanowi często przyczynę powielania agresywnych zachowań w relacjach z innymi. Przemoc wobec dziecka ze strony najbliższych pomijając obrażenia cielesne powoduje zaburzenie poczucia bezpieczeństwa i zaufania. Niezaspokojenie tych podstawowych potrzeb nie pozostaje bez znaczenia dla dalszego rozwoju młodego człowieka, może być jednocześnie przyczyną wielu schorzeń psychosomatycznych. Istnieje również duże ryzyko powielania przez najmłodszych zachowań przemocowych w dorosłym życiu, zaś brak właściwej reakcji na przemoc potęguje ją i utrwała.

Nie bez znaczenia dla rozwoju postaw agresywnych oprócz środowiska rodzinnego czy szkolnego ważną rolę odgrywa grupa rówieśnicza. Grupy rówieśnicze uczą szeroko rozumianego współdziałania dają poczucie bezpieczeństwa i przynależności. Stwarzają możliwość wymiany poglądów, ale równocześnie mogą zachęcać i dopingować do podejmowania zachowań ryzykownych, w tym agresywno-przemocowych.

3. Skutki przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody dla zdrowia psychicznego jak i fizycznego ofiary przemocy. Zachowania takie wynikają z *wyuczonej bezradności (PTSD)* rozwijającej się na bazie życiowych doświadczeń sięgających nawet dzieciństwa czy też z *zespołu stresu pourazowego.*, którego stopień nasilenia objawów tj. izolacji, depresji, poczucia wyobcowania, niepokoju, nagłego wybuchu złości, gniewu jest uzależniony od nasilenia przemocy i występuje tym intensywniej im większe było zagrożenie życia i straty ofiary. U osób doznających przemocy w rodzinie można również zauważyć efekt *Syndromu Sztokholmskiego*, jako szczególny rodzaj przywiązania powstającego w sytuacji, kiedy sprawca ma całkowitą władzę nad życiem ofiary.

4. Przemoc w rodzinie a prawo.

Przemoc w rodzinie jest przestępstwem ściganym przez prawo. Z prawnego punktu widzenia przemoc rozumiana jest jako akt lub środek służący np. zmuszaniu osoby

do określonego czynu. W polskim kodeksie prawnym istnieje wyodrębnione przestępstwo znęcania się nad rodziną, które zamieszczono w rozdziale „przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece”. Podstawowa forma przestępstwa została zdefiniowana w art. 207 §1 kodeksu karnego i obejmuje zarówno znęcanie fizyczne jak i psychiczne.

Za znęcanie uznaje się zwykle wielokrotność zachowania w wyniku, którego dochodzi do naruszenia różnych dóbr osobistych ofiary np. zdrowia, nietykalności, czci lub godności.

Kodeks Karny (art. 207) :

§1 *„Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat”*

§2 *„Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat”*

§3 *„Jeżeli następstwem czynu określonego w §1 lub §2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12”*

Ustawa nie wymaga równoczesnego występowania znęcania się fizycznego i psychicznego ze strony sprawcy, wystarczy jedna z tych form aby zaistniało przestępstwo.

Osoba najbliższa to zarówno żona jak i osoba pozostająca w związku nieformalnym. Znęcanie się nad rodziną należy do przestępstw ściganych z urzędu, organy ścigania zaś, są zobowiązane do wszczęcia postępowania, gdy istnieje uzasadnione podejrzenie, że przestępstwo zostało popełnione.

5. Przemoc w rodzinie w dokumentach prawnych.

Przemoc w rodzinie ujmowana w kontekście łamania praw człowieka, jako ważnego problemu społecznego, znalazła odzwierciedlenie w wielu dokumentach zalecających podejmowanie wszelkich niezbędnych działań w celu eliminacji przemocy i ochrony ofiar. Należą do nich:

- 1) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390);
- 2) ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t. j. Dz. U. z 2015 r. poz. 2082);
- 3) ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 1997 r., Nr 89 poz. 555 z późn. zm.);

- 4) ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 1997 r., Nr 90, poz. 557 z późn. zm.);
- 5) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2015 r. poz.163 z późn. zm.);
- 6) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1286 z późn. zm.);
- 7) ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 355 z późn. zm.);
- 8) ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t. j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1118, późn. zm.);
- 9) ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1445);
- 10) Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przyjęty Uchwałą Nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r. poz. 445;
- 11) Uchwała Nr XXIX/287/2002 Rady Powiatu w Lubaczowie z dnia 28 lutego 2002 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubaczowskim.

II. Dane statystyczne dotyczące zjawiska przemocy w Powiecie Lubaczowskim

Przemoc w rodzinie to zjawisko, które nie powinno występować, ale niestety ma miejsce, ponadto bardzo często jest ukrywane przez osoby tej przemocy doznające. Ofiarami najczęściej zostają dzieci i kobiety, bowiem przemoc ukierunkowana jest przeważnie w stosunku do osób słabszych fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości i uzależnionych od sprawcy. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie z różnych powodów nie chcą ujawniać tego faktu i obciążać sprawców przemocy. Osoby z najbliższego otoczenia także z trudnością decydują się na zgłoszenie podejrzenia występowania przemocy w rodzinie mimo świadomości rozrywającego się w pobliżu dramatu. Najczęściej ofiary przemocy rodzinie lub osoby im bliskie szukają pomocy i wsparcia w jednostkach pomocy społecznej najbliższej miejsca zamieszkania tj. w miejskim lub gminnym ośrodku pomocy społecznej.

Zgodnie z art. 9d ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

Procedura „Niebieskiej Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

W celu zobrazowania problemu przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Lubaczowskiego zebrano dane w tym zakresie z instytucji zajmujących się tym problemem. Zostały one przedstawione w poniższych tabelach.

1. Dane na temat zjawiska przemocy w rodzinie w latach 2011-2015 tj. z podjętych działań wobec przemocy w rodzinie.

Tabela 1

Nazwa instytucji	Liczba interwencji kryzysowych – działania związane z przemocą domową						Liczba interwencji kryzysowych – działania związane z przemocą domową zakończone procedurą „Niebieskiej Karty”					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015*	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
Komenda Powiatowa Policji	-	-	859	831	815	663	-	-	23	15	41	36
Ośrodki Pomocy Społecznej działające na terenie Powiatu Lubaczowskiego	15	10	19	26	27	23	-	3	17	22	36	32
Ośrodek Interwencji Kryzysowej działający przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaczowie	-	-	69	20	35	30	-	-	0	1	3	0
Razem:	15	10	947	877	877	716	-	3	40	38	80	68

*Dane do 31.10.2015

2. Dane przekazane przez niektóre Ośrodki Pomocy Społecznej Powiatu Lubaczowskiego na temat zjawiska przemocy w rodzinie w latach 2011-2015 t. j. z podjętych działań wobec przemocy w rodzinie.

Tabela 2

Nazwa instytucji	Liczba interwencji kryzysowych – działania związane z przemocą domową						Liczba interwencji kryzysowych – działania związane z przemocą domową zakończone procedurą „Niebieskiej Karty”					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaczowie	-	-	-	-	-	-	-	2	9	8	13	9
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Dzikowie	11	5	11	9	6	7	0	1	3	2	6	7
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Horyńcu Zdroju	0	0	2	4	3	1	0	0	2	4	3	1
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielkich Oczach	-	-	2	1	5	4	-	-	2	1	5	4
Razem:	15	10	19	26	27	23	-	3	17	22	36	32

*Dane do 31.10.2015

3. Liczba osób dotkniętych przemocą – dane przekazane przez instytucje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie tj. ośrodki pomocy społecznej, policję.

Tabela 3

Lp.	Rok	Liczba osób dotkniętych przemocą		
		Kobiety	Mężczyźni	Dzieci
1.	2010	13	2	13
2.	2011	6	4	12
3.	2012	22	5	25
4.	2013	19	7	25
5.	2014	29	4	27
6.	2015*	15	8	10
Razem:		152	30	187

*Dane do 31.10.2015

4. Dane przekazane przez Komendę Powiatową Policji w Lubaczowie dot. liczby osób dotkniętych przemocą.

Tabela 4

Lp.	Rok	Liczba osób dotkniętych przemocą		
		Kobiety	Mężczyźni	Dzieci
1.	2012	21	0	5
2.	2013	14	1	5
3.	2014	39	5	11
4.	2015*	36	4	10
Razem:		110	10	31

*Dane do 31.10.2015

Dane przedstawione w powyższych tabelach wskazują, iż zjawisko przemocy w rodzinie utrzymuje się na wysokim, niepokojącym poziomie, można wręcz stwierdzić, iż ma tendencję rosnącą. Trudno jednocześnie określić, z czego ta tendencja rosnąca wynika, być może wskazuje na większą świadomość społeczeństwa i chęć informowania o swojej trudnej sytuacji odpowiednich służb.

W kolejnych latach w skutek interwencji kryzysowej, tj. działań związanych z przemocą domową wzrosła również ilość założonych Niebieskich Kart. Dane przedstawione przez KPP, OPS, OIK wskazują, iż w 2011 r. liczba założonych Niebieskich Kart wynosiła raptem 3, kolejno w 2012 r. – 40, w 2013 r. – 38, w 2014 r. już 80, zaś w 2015 r. – 68. W świetle powyższych danych niepokojące jest występowanie zjawiska przemocy w stosunku do dzieci. Z informacji przekazanych przez OPS w latach 2010 – 2015 wynosiło ono 187 przypadków, gdzie w stosunku do kobiet liczba ta wynosiła 152, zaś w stosunku do mężczyzn – 30 przypadków. Z kolei z danych przedstawionych przez KPP wynika, iż w przypadku dzieci w latach 2010 – 2015 zjawisko przemocy występowało w 31 przypadkach, kobiet – 110 przypadkach, zaś mężczyzn tylko 10.

Reasumując, należy pamiętać, że nikt nie ma prawa znęcać się, poniżać ani bić innych. Każdy, kto wie lub jest świadkiem przemocy powinien poinformować o tym odpowiednie służby, które są zobowiązane do ochrony ofiar i udzielenia wszechstronnej pomocy. W związku z powyższym konieczne jest podjęcie szerokiego, dobrze zorganizowanego

programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Jego realizacja powinna wpłynąć na poprawę stanu bezpieczeństwa życia codziennego rodziny.

III. Zadania powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zgodnie z art. 6 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zadania przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego.

Do zadań własnych powiatu należy:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, ze szczególnym uwzględnieniem przemocy wobec dzieci:

- 1) działania z zakresu interwencji kryzysowej;
- 2) wsparcie i profesjonalna pomoc – rozwój oferty pomocowej dla ofiar przemocy;
- 3) oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc;
- 4) organizowanie i prowadzenie zajęć terapeutycznych dla ofiar przemocy (m.in. grupy wsparcia);

- 5) tworzenie zespołów interwencyjnych w szkołach na terenie Powiatu Lubaczowskiego;
- 6) dostarczanie społeczeństwu wiedzy o zjawisku przemocy oraz sposobach radzenia sobie z tym problemem;
- 7) propagowanie pozytywnych rozwiązań merytorycznych, organizacyjnych i prawnych związanych z przeciwdziałaniem przemocy;
- 8) motywowanie społeczności lokalnych, mass mediów, organizacji i instytucji do podejmowania działań na rzecz ofiar przemocy ze szczególnym uwzględnieniem krzywdzonych dzieci.

1. Kierunki działania w obszarze przemocy w rodzinie.

Kierunki podejmowanych działań skierowane do społeczności, kadry jednostek działających w obszarze przeciwdziałania przemocy zarówno na rzecz osób doznających jak i sprawców przemocy domowej będą miały charakter:

- ✓ Profilaktyczny,
- ✓ Edukacyjny,
- ✓ Pomocowy,
- ✓ Wspierający.

Powyższe kierunki działań mają przyczynić się do skutecznego reagowania , ograniczania zjawiska przemocy jak również wytwarzania w społeczności lokalnej poczucia odpowiedzialności za przestrzeganie prawa, zasad i norm społecznych. Uświadomienia występujących zagrożeń wynikających z przemocy i sposobach przeciwdziałania im oraz powstrzymać powielanie funkcjonujących stereotypów dotyczących zjawiska przemocy.

Spójność podejmowanych działań prowadzi do osiągnięcia jak najwyższego poziomu celu głównego.

2. Cele działania w obszarze przemocy w rodzinie.

Celem głównym programu jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez jednoczesne obniżenie częstotliwości występowania zjawiska przemocy domowej. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację celów szczegółowych.

Cele szczegółowe:

1. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz wrażliwości mieszkańców wobec przemocy w rodzinie na terenie Powiatu.
2. Podnoszenie oraz doskonalenie umiejętności kadry pomocy społecznej i innych współpracujących z nimi podmiotów w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
3. Zapewnienie wieloaspektowej pomocy dla osób doznających przemocy domowej.
4. Zwiększenie skuteczności oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec sprawców przemocy w rodzinie.
5. Profilaktyka oraz działania prewencyjne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
6. Współpraca z instytucjami i innymi podmiotami na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel szczegółowy Ad 1				
Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz wrażliwości mieszkańców wobec przemocy w rodzinie na terenie Powiatu				
Zadania realizowane w ramach celu	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Instytucje współpracujące	Źródła finansowania	Termin realizacji
<p>Opracowanie i rozpowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych na temat przemocy domowej.</p> <p>Opracowanie i realizacja kampanii edukacyjnych na rzecz przeciwdziałania przemocy w szkole.</p> <p>Rozwój i upowszechnianie form spędzania wolnego czasu bez przemocy, sprzyjającemu wzmocnieniu więzi rodzinnych.</p> <p>Realizacja programów profilaktycznych i prewencyjnych uwrażliwiających dzieci i młodzież na problem przemocy w rodzinie</p>	PCPR w Lubaczowie (OIK)	OPS z terenu Powiatu Lubaczowskiego, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Policja, placówki oświatowe	<p>Środki własne samorządów,</p> <p>W ramach projektów konkursowych finansowanych przez MPiPS oraz EFS</p> <p>Środki z budżetu państwa</p>	2016-2020

Cel szczegółowy Ad 2				
Podnoszenie oraz doskonalenie umiejętności kadry pomocy społecznej i innych współpracujących z nimi podmiotów w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.				
Zadania realizowane w ramach celu	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Instytucje współpracujące	Źródła finansowania	Termin realizacji
<p>Organizowanie szkoleń, warsztatów szkoleniowych dla osób zajmujących się zawodowo przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.</p> <p>Organizowanie konferencji dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie.</p>	PCPR w Lubaczowie, OIK działający przy PCPR	OPS z terenu Powiatu Lubaczowskiego, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Policja, placówki oświatowe	<p>Środki własne samorządów,</p> <p>W ramach projektów konkursowych finansowanych przez MPiPS oraz EFS</p> <p>Środki z budżetu państwa</p>	2016-2020

Cel szczegółowy Ad 3				
Zapewnienie wieloaspektowej pomocy dla osób doznających przemocy domowej				
Zadania realizowane w ramach celu	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Instytucje współpracujące	Źródła finansowania	Termin realizacji
<p>Organizowanie pomocy i wsparcia w procesie usamodzielnienia się ofiary przemocy i życia bez przemocy w środowisku:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznanie środowiska lokalnego oraz najbliższego ofiary przemocy - współpraca z OPS w miejscu zamieszkania ofiary przemocy, - praca ze sprawcą przemocy, - współpraca z instytucjami i służbami zaangażowanymi w proces pomagania ofiarom przemocy domowej. <p>Zapewnienie ofiarom przemocy wsparcia psychologicznego poprzez prowadzenie poradnictwa, terapii indywidualnej.</p> <p>Objęcie pomocą specjalistyczną dzieci doświadczających</p>	PCPR w Lubaczowie, OIK działający przy PCPR	OPS z terenu Powiatu Lubaczowskiego, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Policja, placówki oświatowe, Sąd Rejonowy	<p>Środki własne samorządów,</p> <p>W ramach projektów konkursowych finansowanych przez MPiPS oraz EFS</p> <p>Środki z budżetu państwa</p>	2016-2020

przemocy.				
Utworzenie grupy wsparcia dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.				

Cel szczegółowy Ad 4				
Zwiększenie skuteczności oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec sprawców przemocy w rodzinie.				
Zadania realizowane w ramach celu	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Instytucje współpracujące	Źródła finansowania	Termin realizacji
<p>Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie</p> <p>Prowadzenie terapii indywidualnej, poradnictwa i realizacja programów w zakresie radzenia sobie ze stresem, rozwiązywania konfliktów i radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych bez zachowania przemocy.</p>	PCPR w Lubaczowie, OIK działający przy PCPR	OPS z terenu Powiatu Lubaczowskiego, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Policja, placówki oświatowe	<p>Środki własne samorządów,</p> <p>W ramach projektów konkursowych finansowanych przez MPiPS oraz EFS</p> <p>Środki z budżetu państwa</p>	2016-2020

Cel szczegółowy Ad 5				
Profilaktyka oraz działania prewencyjne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.				
Zadania realizowane w ramach celu	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Instytucje współpracujące	Źródła finansowania	Termin realizacji
<p>Udzielenie wsparcia psychologicznego dla osób i rodzin zgłaszających się po pomoc w kształtowaniu prawidłowych i pożądanych postaw wychowawczych.</p> <p>Kształtowanie dojrzałych wzorców komunikacji interpersonalnej, pożądanego modelu radzenia sobie ze stresem oraz przykrymi emocjami, modelowanie prawidłowych więzi w rodzinach objętych</p>	PCPR w Lubaczowie, OIK działający przy PCPR	OPS z terenu Powiatu Lubaczowskiego, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Policja, placówki oświatowe	<p>Środki własne samorządów,</p> <p>W ramach projektów konkursowych finansowanych przez MPiPS oraz EFS</p> <p>Środki z budżetu państwa</p>	2016-2020

przemocą.				
-----------	--	--	--	--

Cel szczegółowy Ad 6				
Współpraca z instytucjami i innymi podmiotami na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.				
Zadania realizowane w ramach celu	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Instytucje współpracujące	Źródła finansowania	Termin realizacji
Organizowanie szkoleń, interpersonalnych spotkań i warsztatów. Udział przedstawicieli powiatowych instytucji w Zespołach Interdyscyplinarnych. Współpraca z Policją, OPS w zakresie realizacji procedury „Niebieskiej Karty” Współpraca z: - Komisjami Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, - OPS z terenu Powiatu Lubaczowskiego, - Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, - Komendą Powiatową Policji, - Sądem, Prokuraturą, - organizacjami pozarządowymi.	PCPR w Lubaczowie, OIK działający przy PCPR	OPS z terenu Powiatu Lubaczowskiego, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Policja, placówki oświatowe	Środki własne samorządów, W ramach projektów konkursowych finansowanych przez MPiPS oraz EFS Środki z budżetu państwa	2016-2020

3. Zadania Programu.

Powiatowy program przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016- 2020 ma przyczynić się do ograniczenia skali problemu i skutków przemocy domowej. Istotnym jest podejmowanie kompleksowych działań ukierunkowanych zarówno na ochronę ofiar przemocy, jak i na edukowanie osób stosujących przemoc oraz korygowanie agresywnych postaw i zachowań.

Realizatorami Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Lubaczowskim są:

- ✓ Starostwo Powiatowe w Lubaczowie,

- ✓ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaczowie,
- ✓ Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Lubaczowskiego,
- ✓ Policja,
- ✓ Sąd,
- ✓ Prokuratura,
- ✓ Placówki oświatowe,
- ✓ Organizacje pozarządowe działające na rzecz rodziny,
- ✓ Zakłady Opieki Zdrowotnej,
- ✓ Poradnie alkoholowe.

4. Zakładane rezultaty Programu.

Poprzez realizację celów Programu zakłada się osiągnięcie następujących rezultatów:

- 1) zmianę postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie,
- 2) podniesienie poziomu wiedzy dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie skutków stosowania przemocy w rodzinie,
- 3) promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy,
- 4) zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie,
- 5) zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy dla ofiar przemocy,
- 6) edukację sprawców przemocy,
- 7) zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania w sprawy przeciwdziałania przemocy,
- 8) pogłębianie wiedzy społeczeństwa o zjawisku przemocy i sposobach radzenia sobie z tym problemem,
- 9) tworzenie przez organizacje i samorządy lokalnych punktów interwencyjnych.

5. Adresaci Programu.

Cele i działania zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego programu mają służyć poprawieniu sytuacji rodzin doznających przemocy domowej jak i ochronie ofiar przemocy w rodzinie. Kierowany jest on zarówno do osób doznających jak i sprawców przemocy jak również osób zajmujących się profesjonalnie udzielaniem pomocy osobom uwikłanym w przemoc.

Program skierowany jest przede wszystkim do:

- ✓ osób doznających przemocy tj. dzieci, osób dorosłych również żyjących w związkach nieformalnych osób starszych czy niepełnosprawnych,

- ✓ osób stosujących przemoc,
- ✓ świadków przemocy,
- ✓ pracowników instytucji i służb zajmujących się profesjonalnie udzielaniem wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc,
- ✓ organizacji pozarządowych,
- ✓ społeczności lokalnej.

6. Finansowanie Programu.

Źródło finansowania zadań wynikających z Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020 stanowią będą środki finansowe pochodzące z różnych źródeł tj.: budżetu samorządu powiatowego, budżetu państwa, zewnętrznych środków finansowych Unii Europejskiej.

7. Realizatorzy Programu.

System przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest dokumentem otwartym i długofalowym. Realizowany będzie we współpracy z lokalnymi samorządami, instytucjami, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami, które zajmują się sprawami rodziny.

8. Monitoring Programu.

Monitoring programu pozwoli na dokonanie jego oceny czy efekt końcowy jest zgodny z obranymi celami. Oceny realizacji programu w postaci sprawozdania będzie przedstawiana Radzie Powiatu Lubaczowskiego przy rocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaczowie (w tym działającym przy nim OIK).

Zakończenie

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy Rodzinie na Lata 2016-2020 jest kontynuacją działań podjętych w ramach realizacji programu na lata 2011-2015. Istotnym jego elementem jest koordynacja działań podejmowanych przez Powiat na rzecz osób doznających przemocy oraz sprawców przemocy bowiem dotychczasowe działania potwierdzają ich skuteczność zarówno w sferze udzielanej pomocy jak również w sferze działań prewencyjnych. Wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów z różnych dziedzin będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji.

Zadaniem Programu wprowadzenie w życie działań mających na celu z jednej strony podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie oraz promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy, a z drugiej strony zapewnienie ochrony i udzielenie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, realizację programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, a także upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom dotkniętym jak i stosującym przemoc w rodzinie.

Zakładając, że realizacja niniejszego programu będzie stanowiła wspólny strategiczny plan działań wobec problemu przemocy w rodzinie i będzie przebiegać wielopoziomowo we wszystkich instytucjach i organizacjach zobligowanych do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, oczekuje się, iż przyczyni się on do usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy, ograniczenia zjawiska przemocy i towarzyszących mu innych zjawisk patologicznych oraz poprawy kondycji rodzin w Powiecie Lubaczowskim.